

УДК 53:378.14 (078.5)

ДІАГНОСТИКА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ПІДГОТОВКУ МАГІСТРІВ З ОБЛІКУ І АУДИТУ

А. П. ГРЕЧАН, Т. С. ГОЛУБЄВА

Київський національний університет технологій та дизайну

Розкрито зовнішні і внутрішні фактори впливу на підготовку магістрів з обліку і аудиту, рівень знань яких відповідає загальнодержавним і міжнародним критеріям та стандартам вищої освіти

Забезпечення сталого розвитку економіки України значною мірою залежить від ефективності господарського механізму та системи управління ним. Одним з основних елементів системи управління діяльністю суб'єктів господарювання є бухгалтерський облік, значення якого в умовах ринкових перетворень суттєво підвищується. Зростає авторитет бухгалтерської професії і відповідальність фахівців-обліковців щодо надання послуг високої якості в інтересах суспільства.

В умовах спаду світової економіки підприємствам складніше знаходити джерела фінансування внаслідок скорочення банківського кредитування, що, за прогнозами експертів, призведе до більш жорстких вимог відносно кваліфікованих бухгалтерів. Бухгалтерський облік недостатньо розглядати як процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам. Першочерговим в обліку стає формування інформації для аналізу, планування, прогнозування, контролю і регулювання діяльності суб'єкта господарювання з використанням комп'ютерної техніки та інструментальних програмних засобів обробки економічної інформації. Бухгалтери виконуватимуть комплексні завдання: вони повинні володіти традиційними бухгалтерськими вміннями, а також навичками ведення бізнесу, управління ризиками, планування стратегічних сценаріїв, визначаючи рушії збільшення вартості та прибутковості підприємства, знижуючи видатки. Важливим чинником формування бухгалтерської науки та фахівця з бухгалтерського обліку в Україні є гармонізація згідно міжнародних стандартів цієї діяльності в усьому світі.

Таким чином, у вітчизняних господарюючих суб'єктів виникає суттєва потреба у фахівцях-обліковцях із глибоким і різноманітним діапазоном наукових знань й практичних умінь, які відповідають сучасній економічній ситуації. Одним із завдань Київського національного університету технологій та дизайну (КНУТД) є сприяння своєчасному забезпеченню потреби економіки України у фахівцях з обліку і аудиту необхідного рівня професійної підготовки, обізнаних із світовим досвідом функціонування системи обліку і аудиту та здатних до безперервного самостійного оновлення та вдосконалення своїх знань.

Метою пропонованої статті є визначення основних зовнішніх і внутрішніх факторів, які враховуються при підготовці магістрів з обліку і аудиту у КНУТД.

Магістерська програма "Облік і аудит" у КНУТД спрямована на підготовку та випуск висококваліфікованих, професійно конкурентоспроможних фахівців з обліку і аудиту нового покоління, рівень знань яких відповідає загальнодержавним і міжнародним критеріям та стандартам вищої освіти і дозволяє працювати в умовах інтеграції України в світове співтовариство. Особлива увага при цьому приділяється результатам навчання та досягненням магістрами таких компетенцій як: знання та

розуміння; застосування знань та розуміння; вираження суджень; комунікативні навички; здатність до самостійного навчання.

Принциповими особливостями в організації навчального процесу за магістерською програмою «Облік і аудит», виховної і науково-дослідницької роботи є:

- органічне поєднання теоретичної і практичної підготовки;
- інтенсивна самостійна робота магістрів;
- створення умов для саморозвитку і самовдосконалення магістрів з через поглиблення індивідуальної роботи з викладачами та організацію командної роботи під керівництвом досвідчених фахівців;
- підготовка магістерської дипломної роботи як кінцевого інтегрально продукту теоретичної і практичної підготовки фахівця впродовж всього терміну навчання в магістратурі.

Навчання в магістратурі має чітку науково-практичну спрямованість. Магістр з обліку і аудиту повинен отримати знання з: (1) методології побудови та організації бухгалтерського обліку, аналізу господарської діяльності, контролю та аудиту на підприємствах (організаціях, установах) державного і недержавного секторів економіки; (2) методики і техніки фінансового й управлінського обліку, методів формування фінансових та нефінансових показників; (3) системи оподаткування підприємств, організацій та громадян, системи соціального та пенсійного забезпечення громадян відповідно до вимог чинного законодавства; (4) порядку складання фінансової, податкової, статистичної звітності та перевірки їх взаємоузгодженості; методики трансформації вітчизняної звітності відповідно до міжнародних стандартів; (5) сучасних інформаційних систем у веденні обліку; статистичних методів збирання та обробки економічної інформації; (6) організації бізнесу й управління, методів прийняття управлінських рішень, управління ризиками, планування стратегічних сценаріїв розвитку підприємства.

У магістра повинні бути сформовані вміння: (1) компетентно вести бухгалтерський і податковий облік, складати фінансову, податкову, статистичну й управлінську звітність на підприємствах, установах та організаціях різних форм власності (технічні та функціональні навички); (2) розібратися з позицій системного підходу в складних практичних ситуаціях, виявити та сформулювати проблеми, встановити пріоритети за умови обмежених ресурсів, розробити альтернативні варіанти з урахуванням ризиків та реалізувати найкращий з них (аналітичні та інтеграційні навички); (3) застосовувати сучасні методи аналізу діяльності суб'єктів господарювання, оцінювати їх фінансовий стан, інтерпретувати та формувати економічну інформацію для обґрунтування управлінських рішень; (4) організувати бухгалтерський облік та роботу облікового апарату на підприємстві; планувати та проводити внутрішній та зовнішній аудит; (5) вести наукові дослідження, захищати професійне судження, розробляти пропозиції щодо вдосконалення механізмів функціонування системи обліку та аудиту на підприємстві та впроваджувати їх; (6) пристосовувати набуті знання до конкретних умов господарювання, спілкуватися, взаємодіяти і працювати в атмосфері конкуренції базуючись на діловій етиці.

Теоретичну і практичну підготовку магістрів повинні здійснювати висококваліфіковані фахівці. Так, склад науково-педагогічних працівників кафедри «Економіка, облік і аудит» відповідає зазначеним вимогам. На кафедрі працюють академік НАН України, доктори економічних наук, професори, кандидати економічних наук, доценти, старші викладачі. Викладачі кафедри входять до складу

Спеціалізованих Вчених Рад з захисту докторських і кандидатських дисертацій, рецензують докторські, кандидатські дисертації, автореферати та наукові праці, виступають офіційними опонентами.

Поєднанню теоретичної і практичної підготовки магістрів сприяє створена на кафедрі наукова школа за напрямом «Облік, оцінка та аудит результатів інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства в змішаній економіці».

Викладачі кафедри економіки, обліку і аудиту постійно підвищує свій фаховий рівень шляхом навчання за програмами «Фінансовий облік» (СІРА), «Управлінський облік» (СІРА), «Аналіз господарської діяльності підприємства» (СІРА), «Бухгалтерський облік» (Ernst & Young), «Фінансовий менеджмент» (Ernst & Young), «Фінансова звітність за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку» за проектом Європейського Союзу; складання іспитів за міжнародними програмами для набуття кваліфікації Міжнародного бухгалтера-практика (САР); отримання сертифікатів за результатами навчання в Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України; здійснення професійного консалтингу; стажування на вітчизняних підприємствах; участі у міжнародних науково-практичних конференціях, здійснення наукових досліджень, навчання професійному майстерності у Інституті післядипломної освіти при КНУТД, вивчення досвіду педагогічних колективів інших вищих навчальних закладів. Набуті новітні знання викладачі вміло трансформують у компетенції під час проведення лекційних, практичних занять, консультацій з наукових досліджень магістрів.

Викладачі й аспіранти кафедри приймають участь у проведенні загальноукраїнських наукових конференціях та зарубіжних наукових форумах, науково-практичних конференцій різного рівня, а саме: Міжнародна науково-практична конференція «Перспективні задачі економічної науки (2007р.) «Україна-Канада»; Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний стан економічних досліджень та тенденції на майбутнє» «Україна –Чехія –ЕС» (2008р.); Науково - практичний семінар «Україна –Латвія –Белорусь –ЕС» (2008р.); IV Міжнародна науково-практична конференція, Болгарія, м. Софія (2008р.); Міжнародна науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит в епоху глобальних змін» (2009р.)

За 2008-2009 рік підготовлені й опубліковані наукові праці та науково-методичні розробки: монографій – 6, підручників з грифом МОНУ – 4, навчальний посібник з грифом МОНУ – 1, статей у фахових виданнях – 79, тез – 149, текстів лекцій - 13, модульних практичних завдань - 51.

Кафедрою економіки, обліку та аудиту налагоджено тісне співробітництво з Інститутом економічного прогнозування НАН України, Інститутом економіки промисловості НАН України. Кафедра успішно співпрацює із колективами Української Асоціації Сертифікованих бухгалтерів і аудиторів (УАСБА), Всеукраїнської громадської організації „Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ), всеукраїнської професійної бухгалтерської газети «Все про бухгалтерський облік».

Викладачі кафедри залучені до науково-громадської діяльності, зокрема, розробки та удосконалення нормативно-правових актів з питань оцінки, аналізу, обліку і аудиту фінансових і реальних інвестицій в інноваційні проекти, експертної та консультативної роботи в державних установах та громадських організаціях

Професорсько-викладацький склад забезпечує інноваційний розвиток учбового процесу, постійно удосконалює існуючі та використовує нові нетрадиційні форми та методи організації навчально-виховної, науково-методичної та науково-дослідної роботи, сучасні методики та технології викладання,

світовий досвід. Підготовка магістрів базується на максимальному використанні комп'ютерної техніки, сучасних методів і моделей у веденні обліку і аудиту, кейсів та інших активних методів навчання

Організація навчального процесу за магістерською програмою "Облік і аудит" у КНУТД базується на використанні пакету навчально-методичної документації: освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм, навчальних планів. Особлива увага приділяється методологічним та методичним питанням організації модульного навчання, реалізуються завдання, поставлені перед навчальним закладом відповідно до основних положень Болонського процесу. Застосовуються основні принципи Болонської декларації розробки навчально-методичної документації по дисциплінам та системи оцінювання якості освіти. Модульна побудова навчального матеріалу та його засвоєння шляхом послідовного опрацювання модулів – створює умови для самостійної і індивідуальної роботи магістрів, мотивації навчання та діагностики рівня засвоєння знань.

За спеціальністю «Облік і аудит» розроблено навчально-методичні комплекси дисциплін, які включають в себе: програми дисциплін за змістовими модулями; опорні конспекти лекцій, в тому числі на електронних носіях; завдання до практичних занять; контрольні завдання для поточного, модульного та підсумкового контролю; методичні вказівки та завдання для самостійної роботи студентів з дисципліни; критерії оцінки поточного, модульного та підсумкового контролю.

Системне викладання концептуальних основ кожної з дисциплін магістерської програми впродовж організаційно-установчих сесій, забезпечення комплектом навчально-методичних матеріалів, надання по кожній дисципліні основної, додаткової літератури, переліку нормативно-правових актів і наукових праць, завдань для самостійного вивчення програмного матеріалу, організація поточних консультацій, проведення модульного і підсумкового контролю орієнтує студента на творчу самостійну роботу. Це сприяє формуванню впорядкованої системи знань, необхідних для забезпечення професіоналізму бухгалтера, що є запорукою успішної діяльності підприємства, гарантом уникнення фінансових втрат, втрат часу й управлінських помилок.

Професорсько-викладацький склад кафедри формує у магістрів прагнення до творчої діяльності, навички та уміння самостійно вчитися, вдосконалювати свій фаховий рівень й світогляд протягом життя. Результати науково-дослідної роботи виносяться на обговорення в рамках наукових конференцій, а також публікуються в наукових статтях.

Студенти-обліковці регулярно приймають участь у Всеукраїнській науковій конференції молодих вчених і студентів; Всеукраїнській студентській олімпіаді з обліку і аудиту; конкурсах, що організує всеукраїнська професійна бухгалтерська газета «Все про бухгалтерський облік»; Всеукраїнському конкурсі за підтримки ДПА України в Печерському районі м. Києва; внутрішньо-вузівських і міжвузівських олімпіадах; вузівських конкурсах наукових робіт і всеукраїнському конкурсі «Студентських наукових робіт з розділу Легка промисловість»; Всеукраїнському конкурсі на кращу науково-дослідну популярну або публіцистичну статтю серед молоді за підтримки МОН України.

Результативність науково-дослідної роботи та висока фахова підготовка магістрів з обліку і аудиту підтверджується отриманням дипломів I-II ступенів, сертифікатів, грошової винагороди, грамот та пропозицій щодо працевлаштування. Наприклад, за результатами Всеукраїнської студентської олімпіади з обліку і аудиту (м. Харків) у 2009р. отримано I й II місця та два сертифікати від консалтингової компанії CPMG.

Тематика магістерських дипломних робіт є різноманітною, сформованою з урахуванням актуальних проблемних питань з обліку, аналізу і аудиту в умовах глобальних змін та тематики науково-дослідної роботи кафедри. У магістерських дипломних роботах досліджуються: концептуальні напрями вдосконалення обліку, аналізу та контролю; системи бухгалтерського обліку та їх вплив на формування управлінської інформації на підприємстві; методологічні аспекти обліку, аналізу та контролю діяльності суб'єктів господарювання з іноземними інвестиціями; облік, аналіз та аудит результатів інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства; облік і оцінка активів підприємства в умовах інфляції; облік, аналіз та аудит кредитних операцій; облік власного капіталу та аналіз ефективності його використання; облік, аналіз та аудит розрахунків з бюджетом і позабюджетних платежів; облік, аналіз та аудит операцій з цінними паперами; облік, аналіз та аудит імпортно-експортних операцій; облік, аналіз та аудит витрат на виробництво продукції з метою підвищення її конкурентоспроможності; облік, аналіз та аудит фінансових інвестицій; облік, аналіз та аудит податку на додану вартість; облік та аудит грошових коштів підприємства та аналіз грошових потоків; облік, аналіз та аудит власного капіталу в системі управління фінансами підприємства. В дипломних роботах магістри використовують результати науково-дослідницького пошуку та апробацій на конференціях та у статтях. Практичне значення значної кількості магістерських дипломних робіт підтверджується довідками підприємств і організацій про впровадження.

Такий підхід до організації навчання магістрів забезпечує умови для підготовки науковців-фахівців якісно нового типу, які мають фундаментальну підготовку, здатні застосувати здобуті знання при вирішенні конкретних практичних проблем, проводити наукові дослідження..

ЛІТЕРАТУРА.

1. Голубченко О., Морозова Т. Європейські метаструктури кваліфікацій для сфери освіти// Вища школа — 2007, №2. — С. 37–45.
2. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців. Затверджено наказом МОН України від 23. 01 04 №48.
3. Тимчасове положення про кредитно-модульну організацію навчального процесу. Упорядники: В. І. Бокій, Л. М. Грицаєнко, В. П. Демиденко, В. В. Кононенко. – К.: КНУТД, 2006.
4. Пушкар М.С. Створення інтелектуальної системи обліку: [монографія] / М.С. Пушкар. – Е.: Картбланш, 2007. – 152с.
5. Кірейцев Г. Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: [монографія] / Г. Г. Кірейцев. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 236с.
6. Пушкар М. С. Метатеорія обліку або якою повинна стати теорія: [монографія] / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Картбланш, 2007. – 359с.
7. Бутинець Ф. Ф. Проблеми науки бухгалтерського обліку: реалії: [монографія] / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2005.

Надійшла 15.07.2010